

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Sekretarz Stanu
Krzysztof Bolesta

DFE-WNF.050.28.2024.EK
3270192.12953316.10427153
Warszawa, 22-07-2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: interpelacji Pana Posła Macieja Koniecznego i grupy posłów w sprawie Programu priorytetowego Czyste powietrze¹ (K10INT3560)

Szanowny Panie Marszałku,

poniżej przekazuję odpowiedzi na zadane pytania.

1. Czy powyższe praktyki były/są obecnie przedmiotem analiz, jeśli tak czy zostały opracowane wytyczne/zalecenia/instrukcje?

W odniesieniu do pytania dotyczącego roli Operatorów działających w ramach Programu wyjaśniam, że Operatorem w rozumieniu Programu nie może być dowolny podmiot oferujący mieszkańcom swoje usługi w zakresie uzyskania dofinansowania w Programie. Tym samym twierdzenie sformułowane w treści interpelacji, że „Na rynku branżowym pojawia się coraz więcej podmiotów „operatorów”, którzy oferują swoje wsparcie” może wprowadzać w błąd.

Operatorzy zostali wprowadzeni do Programu jako dodatkowe wsparcie dla osób najuboższych, a ich zadaniem jest pomoc potencjalnym beneficjentom podwyższonego i najwyższego poziomu dofinansowania, którzy bez dodatkowego wsparcia nie są w stanie samodzielnie podołać ciężarowi organizacyjnemu inwestycji realizowanej w ramach Programu.

Do zadań Operatorów należy m.in.:

- oszacowanie niezbędnych kosztów realizacji przedsięwzięcia,
- pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosku o dofinansowanie w ramach Programu,
- pomoc w wyborze potencjalnych wykonawców audytu lub przeprowadzenie audytu, jeśli Operator posiada stosowne kompetencje,
- doradztwo w zakresie wyboru dalszych działań na podstawie audytu energetycznego,
- wsparcie w koordynacji procesu inwestycyjnego u poszczególnych beneficjentów,
- pomoc w wyborze wykonawcy oraz pełny nadzór nad prawidłowością realizacji prac w zgodzie z warunkami PPCP,

¹ dalej: PPCP

- pomoc w wypełnieniu i złożeniu wniosków o płatność,
- kontynuacja współpracy z beneficjentem do czasu końcowego rozliczenia dotacji.

Operatorzy, w rozumieniu Programu, to podprogram w ramach Programu Czyste Powietrze, wprowadzony w formie pilotażu w 2 województwach - małopolskim i świętokrzyskim, w celu wypracowania najlepszych rozwiązań w zakresie działania Operatorów, w każdym z tych województw w innym wariantcie:

Pierwszy wariant dotyczy umiejscowienia Operatorów w gminach, które prowadzą punkty konsultacyjno-informacyjne Programu i jest testowany w województwie świętokrzyskim. W tym wariantcie przygotowano aneksy do porozumień dla gmin, które podejmą się roli Operatora na rzecz swoich mieszkańców, poszerzone o zakres zadań Operatora oraz związane z tym wynagrodzenie. Łącznie, na koniec 2023 r., Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach zawarł w tym zakresie aneksy do porozumień z 29 świętokrzyskimi gminami.

Drugi wariant - obejmuje zarówno umiejscowienie Operatorów w gminach, a także równolegle polega na wyborze operatorów na podstawie naboru wniosków w trybie konkursowym zgodnie ze specjalnie opracowanym programem priorytetowym *Operatorzy w programie „Czyste Powietrze” – pilotaż w województwie małopolskim* i jest testowany wyłącznie na terenie województwa małopolskiego.

Aneksy do Porozumień w sprawie wdrażania Programu, poszerzone o zakres zadań realizowanych przez Operatora oraz wynagrodzenie związane z realizacją tych zadań, zawarły 23 gminy, które zgłosiły się do roli Operatora. Należy zaznaczyć, że gminy te działają wyłącznie na swoim terenie (województwo małopolskie). Jednocześnie, województwo małopolskie zostało podzielone na 5 regionów. W każdym z tych regionów działa inny Operator, spośród 5-ciu wyłoniony w przeprowadzonym, przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej², konkursie. Z każdym z nich NFOŚiGW zawarł w dniu 22 listopada 2023 r. odrębną umowę.

Na podstawie wyników przeprowadzonych pilotaży wypracowane zostaną zasady działania i finansowania Operatorów w skali całej Polski.

2. Czy prowadzony jest wykaz bądź monitoring przedsiębiorstw - operatorów, którzy działają na podstawie pełnomocnictw notarialnych inwestorów w ramach wsparcia 2 i 3 programu?

Operatorami Programu innymi niż gminy – jak wspomniano powyżej – jest aktualnie tylko 5 podmiotów działających w woj. małopolskim, które zostały wybrane w ramach konkursu organizowanego przez NFOŚiGW oraz zawarły umowę w tym zakresie. Oznacza to, że inne podmioty, nie wymienione na stronie Programu, a powołujące się na pełnienie funkcji Operatora robią to w sposób nieuprawniony.

Również do NFOŚiGW i Ministerstwa Klimatu i Środowiska³ docierają informacje o różnych nadużyciach, które mają miejsce. Dotychczas najbardziej jaskrawe przykłady nadużyć powiązane były z rynkiem pomp ciepła - i ryzyka w tym obszarze są ograniczane poprzez wprowadzanie zmian w Programie. Ostatnie takie zmiany nastąpiły w dniu 22 kwietnia 2024 r. i 14 czerwca 2024 r. (w tym np.: obowiązkowa lista zielonych urządzeń i materiałów (ZUM), jedna szansa na najwyższe dofinansowanie, doprecyzowanie prefinansowania i pełnomocnictwa).

² dalej: NFOŚiGW

³ dalej: MKiŚ

Jednocześnie, sukcesywnie, poprzez działania komunikacyjne prowadzone bezpośrednio przez NFOŚiGW, jak i za pośrednictwem wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej⁴ i gmin, uwrażliwiamy właścicieli domów jednorodzinnych na nierzetelnych wykonawców, czy podmioty które podające się za Operatorów Programu, choć nimi nie są. Do gmin kierowane są komunikaty i grafiki, oraz specjalne listy do mieszkańców, w celu zamieszczenia na gminnych stronach internetowych, tablicach sołectkich, w gazetkach gminnych i ulotkach.

Zgodnie z umową o dofinansowanie w Programie, to właściciel budynku, beneficjent Programu, decyduje o wyborze audytora i podmiotu wykonawczego – dlatego NFOŚiGW komunikuje właścicielom budynków jednorodzinnych jak powinni reagować na kierowane do nich propozycje takich podmiotów, oraz gdzie szukać potwierdzenia, że komunikuje się z nimi rzetelny wykonawca. Jednocześnie, jeśli zgłoszenie nieprawidłowości dotyczy konkretnego podmiotu działającego na określonym obszarze, NFOŚiGW podejmuje we współpracy z właściwym wfośigw oraz gminą. W przypadku powzięcia przez NFOŚiGW informacji o nieuprawnionym posługiwaniu się nazwą Operatora lub logotypami NFOŚiGW, podmioty stosujące takie nieuczciwe praktyki są wzywane do zaprzestania takich działań oraz informowane o możliwych skutkach prawnych.

W bieżącym roku NFOŚiGW poświęca wiele uwagi wprowadzaniu zmian w Programie, które poprawią jego skuteczność i uszczelnia przed stosowaniem nieuczciwych praktyk. Jak to zostało wskazane powyżej, pierwsze zmiany już nastąpiły, a aktualnie NFOŚiGW pracuje nad kolejnymi.

3. *Jaki procent w ogólnej liczbie obecnie uzyskanych dofinansowań stanowią gospodarstwa jednoosobowe z podziałem na lata?*

Z danych roboczych pozyskanych od wfośigw za okres ostatnich, niepełnych 2 miesięcy (czerwiec - lipiec 2024 r.) wynika, że ok. 20% beneficjentów części 2 i 3 Programu stanowią gospodarstwa jednoosobowe. Jest to informacja na podstawie 10 990 wniosków złożonych w tym okresie w ramach cz. 2 i 3. Programu. Dla części 1 Programu dane takie nie są gromadzone.

4. *Czy planowane są zmiany w programie dla jednoosobowych gospodarstw domowych mające na celu zwiększenie partycypacji tej grupy w Programie Czyste powietrze?*

Aktualnie w NFOŚiGW trwają prace nad rewizją Programu, w tym również prowadzone są analizy dotyczące progów dochodowych. W chwili obecnej trudno jednak jednoznacznie wskazać ostateczne zmiany jakie mogą zostać wprowadzone w ramach wymogów dla grup beneficjentów kwalifikujących się do poszczególnych części Programu. Należy podkreślić, że NFOŚiGW oraz MKiŚ czynią starania, aby z Programu mogła skorzystać jak największa liczba mieszkańców domów jednorodzinnych potrzebujących wsparcia w procesie termomodernizacji i wymiany nieefektywnego źródła ciepła na paliwa stałe i aby realna pomoc była adekwatna do ich konkretnego zapotrzebowania.

5. *Czy planowane są zmiany dotyczące waloryzacji wycen objętych dofinansowaniem?*

Ewentualna potrzeba aktualizacji maksymalnych kwot dotacji w ramach poszczególnych kosztów kwalifikowanych również obecnie jest przedmiotem analiz. Przed zakończeniem analiz nie można jednoznacznie określić, czy obowiązujące od 03.01.2023 r. maksymalne kwoty dotacji jako progi kwalifikowalności ulegną zmianie.

Proszę o przyjęcie powyższych wyjaśnień.

⁴ dalej: wfośigw

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bolesła
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów